

Pónya Ottó

ÉPÜLETASZTALOSBÓL VÁLT FAFARAGÓ

Hauch Tamás

Furcsa helyzeteket szül az élet. Egy véletlen ismerősnek jelölésből, majd beszélgetésből jöhetett létre az a találkozó, melyen Pónya Ottóval beszélgettem a szakmáról, az eddigi életútjáról.

Az ácsi gyökerekkel rendelkező szakember családja cipészekből és vasutasokból állt. Már fiatalon elkezdett „farigcsálni”, de igazából díszműkovács szeretett volna lenni. A rendszerváltás előtti időkben azonban az élet sokszor keresz-

tülhúzta a számításokat. Nemes egyszerűséggel nem indulhatott el a képzés, így a bútorasztalos-pálya mellett döntött, ám a túljelentkezés miatt, s mert másik megyéből jelentkezett, eleve hátrébb sorolták. Mivel ekkorra már mindenképpen

faanyag közelében szeretett volna dolgozni, ezért esett a választása az épületasztaloság kitanulására. Elmondása szerint nagyon erős osztályba került. Rigó László volt az oktatója és Inotai László az osztályfőnöke. Mindkét tanárát kiváló

”

Már fiatalon elkezdett autodidakta módon megismerkedni a fafaragással, azon belül is a szobrok, táblaképek érdekelték.

szakembernek tartja. Ők ketten meglátták a „fantáziát” Ottóban, felkarolták, támogatták, tanácsokkal látták el. – Ha ők nincsenek, akkor ma bizonyos, hogy nem tartanék itt – szögezi le Ottó, aki az alapképzést követően a tanácsi építőipari vállalat-hoz került. Ez nagyon jó „iskolának” bizonyult, mivel műemlék épületek régi nyílászáróit, épületesztalos-ipari szerkezeteit állították helyre, pótolták. Az akkori szokással ellentétben, fél év után saját gyalupadot kapott és a saját szerszámaival dolgozott.

A szakmunkás-bizonyítvány megszerzését követően a katonaság következett Szombathelyen. Már itt különböző faragásokat készített. A század címerét is fába faragta, faragásaival tehetségkutatókon ért el nagy sikereket.

Többször dolgozott külföldön. Németországban és Franciaországban sikerült tágítania azt az életszemléletet, amit azóta is őriz. Nevezetesen: a folyamatos fejlődés, a kihívásokkal való szembenézés és tanulás. Jelen pillanatban is az aranyozás fortélyait igyekszik egyik távoli kollégájától eltanulni. Ottlétemkor egy kis asztalka lábazatain láttam a füstarany bevonatot, s körülötte a szükséges szerszámokat, mókusszőr ecseteket.

A NAGY SZERELEM A FAFARAGÁS

Már fiatalon elkezdett autodidakta módon megismerkedni a fafaragással, azon belül is a szobrok, táblaképek érdekelték. Lapozgatom a fényképalbumot és Ottó majdnem minden képhez rövid történetet fűz. Közben azon ámulok, hogy huszonevesen milyen tökéletes anatómiai érzékkel formázta meg szobrait. Az arányok, a ruhák anyagának esése és az arcok részletgazdagsága – irigylésre méltó. – Olyannyira így van ez, hogy sokan el sem hitték, hogy én készítettem. Túl fiatalnak és tapasztalatlanak hittek – meséli. Huszoneves korában a győri Bartók Béla Művelődési Ház kézműves életébe kapcsolódott be. Természetesen itt is a fafaragás volt a fő mozgatórugó. Megismerkedett egy iparművésszel, akinek nagy segítségére tudott lenni. Egy íróasztal elkészítése volt a megbízás, de nem az ő neve alatt futott a munka, így háttérben maradt. Viszont az asztal aljába elhelyezte a „névjegyét”. Pár év múlva kopogtattak a barátjával közös műhelyük ajtaján...

A NÉMET KAPCSOLAT

Egy 1956-ban az Egyesült Államokba disszidált magyar származású

férfit, miután kint besorozták, egyből vissza is küldték Németországba, ahol megismerte a feleségét, majd ott le is telepedett. Később ő lett az ELU leányvállalatának németországi igazgatóhelyettese, aki megtalálta a vésetet az íróasztal alján...

Innentől kezdve a restaurálással kapcsolatos, vagy komplett faragással díszített munkákat Ottóra bízta. A fő motívumvilágot a bakonyi tájegység, a megrendelő szülőhelye adta. Érdekeség, hogy egyszer egy könyvespolcot – melyet egy faragott vándorlegény (jelképe a kivándorlásnak) és egy bakonyi betyár alakja díszített – nem akartak átengedni a határon, mert azt gondolták, hogy műemlék.

Később aztán egy nagyobb vállalkozásba kezdett. 2004-től tíz éven át tartott ez az időszak. Az elképzelés az volt, hogy a fő munkák mellett majd úgyis marad ideje a fafaragásra. A műhelyt is úgy alakította ki, hogy az emeleten egy külön fafaragóműhely is helyet kapott. A terv megvalósítása azonban nem az elképzelése szerint alakult. A sok megrendelés mellett egyre kevesebb idő jutott a fafaragás gyakorlására. Ezért aztán 2014-ben figyelme ismét a fafaragás felé fordult, s újra felépítette ezzel foglalkozó vállalkozását.

HÁTTÉRBE MARADVA

Korábban több olyan munka is kikerült a kezei közül, melyek nem viselik a nevét. Erre részben tudatosan is szükség volt. Azonban hamar felismerte, hogy ha ebből szeretne megélni, akkor megfelelő referenciákkal kell, hogy rendelkezzen. Viszont az úgymond nívósabb munkákhoz névre, elismertségre van szükség, ami akkoriban még nem volt meg. Ezért kezdetben a munkáit mások értékesítették. Ottó pedig fotózta az elkészített alkotásokat. A beszélgetésünk során hangjában némi elkeseredést éreztem, mivel szerinte a fafaragás elismertsége manapság nem az igazi. Sokan azt gondolják, hogy CNC-gépekkel

dolgozik, páran meg is kérdezik, mi a dicsőség abban, hogy megnyomja az entert? Elnézve a már említett részletgazdag, hihetetlenül kidolgozott felületeket, el is hiszem, hogy egyesekben ez a lehetőség is felmerül. Pedig nem. Ottlétemkor is egy csodálatos hársfa faragás készült egy természetgyógyász számára, amely egy táltost ábrázol. A műhelyben körülnézve több, kinagyolt munkadarabot láttam. Egy, a COVID miatt félbeszakadt munka is porosodik a polcon, egy egész betlehem. Munkái közt nagyon sok a vallási témájú (köztük akad egy méter magas szobor is). Ezek a környék templomaiban megtalálhatók. Miközben szakköröket és kiállításokat szervez, a fiát igyekszik nem befolyásolni abban, hogy a fafaragással, vagy az asztalossággal foglalkozzon. Ő azonban mégis sokszor veszi kezébe a faragóvésőt és segít az édesapjának. Pónya Ottó szerénysége, szakmaszeretete, hihetetlen faragásai lenyűgöznek. Nehéz szavakba önteni minden egyes részletét a beszélgetésnek. Aki ismer, az jól tudja, hogy lenyűgöznek a faragások. Jó érzés volt látni a szobrok elkészültének fázisait, a szerszámokat. Ottó műhelye is egy élő kis ékszerdoboz, tele mindenféle izgalmas projekttel. ■

